

Corban Solseks hart sloeg over en zijn maag kromp samen toen hij de zes op zijn onderzoeksvoorstel voor sociologie zag. De schok liet zijn gezicht gloeien en maakte vervolgens plaats voor kille woede. Hij had keihard gewerkt aan de opzet voor dit studieproject! Hij had zijn informatie en zijn bronnen gecontroleerd, de manier om zijn plannen te presenteren bijgeschaafd en een programmavoorstel gedaan. Hij had een negen moeten hebben! Wat was hier loos? Hij opende de map en bladerde door de vlekkeloos getypte vellen, op zoek naar correcties, commentaar, iets dat hem een hint kon geven waarom hij niet kreeg wat hij wist dat hij verdiende.

Geen rood lijntje te bekennen. Geen commentaar. Niets.

Corban verbeet zijn woede, sloeg zijn dictaatschrift open, noteerde de datum en probeerde zich op het college te concentreren. Professor Webster keek tijdens zijn betoog een paar keer recht in zijn gezicht, zocht tussen de honderdtwintig studenten die de stoelen en klaptafeltjes bevolkten speciaal hem uit. Corban keek iedere keer een paar seconden terug voordat hij zijn blik weer omlaag richtte en een paar nieuwe aantekeningen maakte. Hij had veel respect voor professor Webster, en dat maakte het nog moeilijker te accepteren.

Ik daag hem uit. Ik hoef dit niet zonder slag of stoot te nemen. Het was geen goed voorstel, het was *uitstekend*. Hij was geen middelmatige student. Hij zette zich met hart en ziel in voor zijn werk en hij zou ervoor zorgen dat hij eerlijk behandeld werd. Had zijn vader hem dat niet bijgebracht?

‘Je moet voor jezelf vechten, Cory. Laat je door niemand op je kop zitten. Als zij schoppen, schop je nog harder terug. Leg ze op de vloer en zorg dat ze niet meer opstaan. Ik heb mijn zoon niet

grootgebracht om hem door wie dan ook te laten koeioneren.’

Zijn vader had zich met hard werken en onwrikbare vastberadenheid opgewerkt tot de top van een transportbedrijf. Hij had alles gedaan, van trucker tot monteur, tot verkoper, administrateur, bedrijfsleider en ten slotte mede-eigenaar van het bedrijf. Hij was trots op zijn prestaties, maar voelde tegelijk schaamte om zijn gebrek aan officiële opleiding. Hij was nooit verder gekomen dan de derde klas van de middelbare school, waarna hij was gaan werken om zijn moeder te steunen bij de opvoeding van de andere kinderen, nadat zijn vader aan een hartaanval was overleden.

Zelf was hij ook aan een hartaanval gestorven, een jaar na zijn pensionering. Hij liet een welgestelde weduwe achter, en twee zoons en een dochter met gezonde spaartegoeden.

‘Concentreer je op je doel,’ had zijn vader altijd gezegd. ‘Ga naar een goede universiteit, de beste als het mogelijk is. Sla je erdoor en laat niets of niemand je dwarsbomen. Zorg dat je een bul van een beroemde universiteit krijgt en je bent al halverwege de ladder voordat je je eerste baan hebt.’

Corban zou dit cijfer nooit accepteren. Hij had er te hard voor gewerkt. Het was niet eerlijk.

‘Hebt u iets te zeggen, meneer Solsek?’ Professor Webster stond hem vanaf zijn podium aan te kijken.

Corban hoorde een paar studenten gniffelen. Papieren ruisten en stoelen kraakten terwijl anderen zich omdraaiden om naar de middelste rij te kijken, waar hij zat.

‘Pardon?’

‘Uw pen, meneer Solsek,’ zei de hoogleraar met een gefronst voorhoofd. ‘Dit is geen college drummen.’

Corbans gezicht werd rood toen hij merkte dat hij tijdens zijn getergde gedachtestroom met zijn pen zat te tikken. ‘Het spijt me.’ Hij nam de pen weer in schrijffpositie in zijn hand en wierp een bezwerende blik op twee giechelende meisjes. Hoe waren die leeghoofdjes ooit op Berkeley terechtgekomen?

‘Kunnen we dan nu doorgaan, meneer Solsek?’ Professor Webster keek hem met een vage glimlach aan.

Zijn ongemakkelijkheid groeide uit tot woede. *Die kerel vindt het leuk.* Nu had Corban twee redenen voor verontwaardiging: de oneerlijke beoordeling en de publieke vernedering. ‘Ja, meneer, wan-

neer u maar wilt.' Hij wroeg een dun glimlachje tevoorschijn, samen met een houding van kalme verachting.

Tegen het eind van het college deden Corbans kaken pijn van de spanning. Hij voelde zich alsof er een olifant op zijn borst zat. Langzaam liet hij zijn dictaatschrift in zijn rugzak glijden, die al uitpilde van boeken en twee dunne syllabi. De andere studenten verlieten de zaal gelukkig zo snel mogelijk. Slechts twee of drie bleven even staan om iets tegen professor Webster te zeggen, die inmiddels het bord schoonveegde. Corban hield de map met zijn voorstel in de hand en liep de treden af naar het podium.

De hoogleraar verzamelde zijn papieren en deed ze in een omslag. 'Wilt u iets vragen, meneer Solsek?' merkte hij op terwijl de map in zijn koffertje verdween en de sloten dichtklikten. Hij keek Corban aan met zijn donkere, slimme ogen.

'Ja, meneer.' Hij hield zijn map naar voren. 'Ik heb hier hard aan gewerkt.'

'Dat heb ik gezien.'

'Er staat geen enkele correctie in.'

'Niet nodig. Het voorstel werd uitstekend gepresenteerd.'

'Waarom dan een zes in plaats van een negen?'

Professor Webster liet zijn handen op zijn koffertje rusten. 'U hebt daar de contouren van een uitstekend werkstuk, meneer Solsek, maar u mist één uiterst belangrijk onderdeel.'

Hoe was dat mogelijk? Hij en Ruth hadden het voorstel beiden kritisch bekeken voordat hij het indiende. Hij had aan alles gedacht. 'U bedoelt?'

'Het menselijke element.'

'Wat zegt u?'

'Het menselijke element, meneer Solsek.'

'Ik heb u wel verstaan, maar ik begrijp niet wat u bedoelt. Het hele stuk *gaat* over het menselijke element.'

'Meent u dat?'

Corban onderdrukte zijn woede om de sarcastische toon van Webster. Hij dwong zich beheerster te praten. 'Hoe zou ik het dan volgens u duidelijker uit kunnen laten komen?' Hij wilde een negen hebben voor dit stuk; voor minder deed hij het niet. Sociologie was zijn hoofdvak. Al drie jaar lang haalde hij nooit minder dan een negen en die perfecte reeks zou hij hier niet laten afbreken.

‘Een casestudie zou helpen.’

Corban liep rood aan van woede. Kennelijk had de hooggeleerde zijn voorstel niet nauwkeurig gelezen. ‘Ik heb er casestudies in verwerkt. Hier, pagina 5. En hier nog een, pagina 8.’ Hij had al zijn voorstellen onderbouwd met praktijkgevallen. Waar had professor Webster het nu over?

‘Uit verschillende boeken geplukt. Ik weet het. Ik heb het stuk aandachtig gelezen, meneer Solsek. Wat eraan ontbreekt is enig *persoonlijk* contact met degenen die misschien het meest de gevolgen van uw voorgestelde programma zullen ondervinden.’

‘U bedoelt dat ik mensen op straat met vragenlijsten moet benaderen?’ Hij kon niet voorkomen dat er een toon van afschuw in zijn stem doorklonk. Hoe lang zou hij nodig hebben om een goede vragenlijst op te stellen? Hoeveel honderden mensen moest hij bereid vinden antwoord te geven? Was dat niet het werk voor een proefschrift? Hij was nog niet aan het promoveren. Nog niet.

‘Nee, meneer Solsek. Ik zou graag zien dat u uw eigen casestudie ontwikkelde. Eén is voldoende.’

‘Niet meer dan één? Maar dat –’

‘Eén, meneer Solsek. U hebt geen tijd voor meer. Voeg het menselijke element toe en u haalt de negen die u zo fel begeert. Daar ben ik zeker van.’

Corban wist niet precies waar de professor op uit was, maar hij hoorde iets van afkeuring in zijn stem. Was het een botsing van karakters? Was hij verontwaardigd over zijn ideeën? Hoe zou dat kunnen? Als de programma’s die hij voorstelde ooit in praktijk gebracht zouden worden, zou dat veel van de huidige problemen in de overheidssystemen kunnen oplossen.

‘Hebt u niet iemand in uw familie die zou passen bij de levenssituatie die u gepresenteerd hebt, meneer Solsek?’

‘Nee.’ Zijn hele familie woonde in Connecticut en ten noorden van New York, te ver weg om het aantal gesprekken te voeren dat hij nodig zou hebben voor een werkstuk. Bovendien had zijn familie geld. Zijn vader had de keten van middelmatigheid verbroken. Corbans voorstel richtte zich juist op mensen die economisch zwak waren. Niemand in zijn familie was afhankelijk van een uitkering om te overleven. Hij dacht aan zijn moeder die een deel van het jaar in Zwitserland woonde met haar nieuwe echtgenoot, de effectenhandelaar.

‘Tja, dat is dan een probleem, nietwaar, meneer Solsek?’ Professor Webster tilde zijn koffertje van de tafel. ‘Maar ik ben er zeker van dat u er wel uitkomt.’

‘Stop met dat gemopper, Cory,’ zei Ruth die middag in hun gezamenlijke appartement een paar straten van de University Avenue. ‘Het is heel eenvoudig. Als je een negen wilt hebben, moet je doen wat professor Webster vraagt. En zo verschrikkelijk is het nu ook weer niet.’ Ze speelde met haar vingers door haar korte, donkere haar en deed een keukenkastje open. ‘Zijn de koffiefilters nu *alweer* op?’

‘Nee, er zijn er genoeg. Kijk maar in het kastje links van het aanrecht.’

‘Daar heb ik ze niet neergelegd.’ Ze sloot de deur van het eerste kastje.

‘Nee, ik. Wel zo handig, de koffiepote staat nu direct onder de kraan. Ik heb de koppen ook verplaatst. Ze staan op de plank boven de koffie en de filters.’

Ruth zuchtte. ‘Als ik geweten had hoe moeilijk jij bent, had ik me nog eens bedacht voordat ik bij je introk.’ Ze pakte de koffie en de filters uit het kastje.

‘Eén casestudie.’ Cory trommelde met zijn pen. ‘Dat is alles wat ik nodig heb.’

‘Een vrouw.’

Hij fronste. ‘Waarom een vrouw?’

‘Omdat vrouwen eerder bereid zijn te praten.’ Ze trok een gezicht. ‘En vertel nooit aan mijn vriendinnen dat ik dat gezegd heb.’

‘Een vrouw dus. Goed. Wat voor vrouw?’

‘Iemand met wie je een soort band kunt ontwikkelen,’ zei Ruth. Ze gooide een vijfde schepje koffie in het filter.

‘Zo persoonlijk hoeft het allemaal niet.’

‘Natuurlijk wel. Hoe denk je ooit antwoorden te krijgen op de vragen die je wilt stellen als je niet bevriend bent met die persoon?’

‘Ik heb geen tijd om een vriendschap op te bouwen, Ruth.’

‘Het hoeft niet voor je hele *leven*, gewoon lang genoeg om je werkstuk af te maken.’

‘Ik heb een paar maanden, dat is alles. Ik hoef alleen maar iemand te hebben die aan de criteria voldoet en die mee wil werken.’

‘O, maar *dat* zal indruk maken op professor Webster.’

‘Wat stel jij dan voor?’

‘Gewoon, bied een tegenprestatie.’

‘Je bedoelt geld?’

‘Nee, geen geld. Doe niet zo sukkelig, Cory.’

Het irriteerde hem als ze dat neerbuigende toontje aansloeg. Hij trommelde weer met zijn pen en zei niets meer. Ze keek hem aan en fronste haar wenkbrauwen licht. ‘Kijk niet zo gepikeerd. Je hoeft alleen maar diensten aan te bieden in ruil voor informatie.’

Hij lachte schamper. ‘Tuurlijk. En wat voor diensten moet ik aanbieden?’

Ze keek geërgerd naar het plafond. ‘Ik heb er een hekel aan als je in zo’n bui bent. Je kunt nu eenmaal niet in alles de perfectionist uithangen. Kom op, Cory, gebruik je fantasie maar eens. Die heb je hopelijk toch wel?’

Haar toon stak hem. Hij leunde achterover in zijn stoel, schoof zijn voorstel terzijde en wenste dat hij een andere weg was ingeslagen met dit project. Het vooruitzicht dat hij met mensen moest gaan praten, maakte hem nerveus, hoewel hij dat nooit tegen Ruth zou toegeven. Zij had een dubbel hoofdvak in marketing en telecommunicatie. Ze kon met iedereen, op elk tijdstip over alles praten. En natuurlijk hielp haar fotografisch geheugen ook mee.

‘Stop met dat gepieker.’ Ruth schudde haar hoofd terwijl ze een kop zwarte koffie inschonk. ‘Je gaat gewoon naar de supermarkt en helpt een oud vrouwtje haar boodschappen naar huis te dragen.’

‘Met mijn geluk houdt ze me vast voor een oplichter die het op haar portemonnee voorzien heeft.’ Hij begon weer met zijn pen te tikken. ‘Ik kan het beter via een of andere vrijwilligersclub spelen.’

‘Zie je nu wel. Daar is je oplossing.’ Ze boog voorover om hem op zijn lippen te kussen, pakte zijn pen weg en stak hem achter haar oor. ‘Ik wist wel dat je eruit zou komen.’

‘Hoe gaat het met het eten straks?’ vroeg hij toen zij wegliep. ‘Het is jouw beurt om te koken.’

‘O, Cory, ik kan *absoluut* niet. Het spijt me, maar je weet hoeveel tijd het me kost een maaltijd in elkaar te zetten. Als ik het doe, moet ik het goed doen, en ik heb nog tweehonderd pagina’s te lezen en ander spul na te kijken voor het tentamen van morgen.’

Niets meer dan wat hij de meeste avonden te doen had.

Ze bleef even in de deuropening staan. Tegen het kozijn geleund

gaf ze hem haar meest ontwapenende blik, het perfect ovale gezicht omlijst door donker haar. Ze had prachtige, donkere ogen en een glimlach die tandpastafabrikanten graag op grote posters zagen. Haar huid was gaaf en vlekkeloos als die van een Engelse lady – om maar niet te spreken over de rest van haar, vanaf de hals naar beneden. Ruth Coldwell mocht er zijn, en onder het uiterlijk ging intelligentie schuil – en ambitie.

Eén afspraakje was voor Cory genoeg geweest om te weten dat zij bij hem paste. Een overtuiging die na een tweede afspraak en een hartstochtelijke nacht in zijn appartement nog aan kracht won. Zij bracht zijn hoofd en hormonen op hol. Een maand na hun eerste afspraak had hij moeite zich op zijn werk te concentreren en vroeg hij zich af wat hij eraan kon doen. Maar toen had het geluk hem een handje geholpen. Ruth had hem tijdens het koffiedrinken haar geldproblemen opgebiecht. Ze vertelde in tranen dat ze niet wist waar ze het geld vandaan moest halen om het studiejaar af te maken. Hij stelde haar voor bij hem in te trekken.

‘Echt?’ Haar prachtige bruine ogen glommen van de tranen. ‘Meen je dat?’ Ze gaf hem het gevoel dat hij de ridder op het witte paard was, uitgereden om een belaagde jonkvrouwe te redden. Geld was voor hem geen probleem.

‘Natuurlijk.’

‘Ik weet niet, Cory...’

‘Waarom niet?’ Nu hij een besluit genomen had, was het een kwestie de juiste weg te vinden om zijn doel te bereiken.

‘Omdat we elkaar nog niet zo lang kennen,’ had zij bezorgd gezegd.

‘Wat weet je niet van mij dat je zou moeten weten?’

‘Cory, ik heb het gevoel dat ik je mijn hele leven al ken, maar het is een grote stap.’

‘Zoveel zou er eigenlijk niet veranderen. We zitten iedere vrije minuut die we hebben bij elkaar. We slapen bij elkaar. Het zou tijd besparen als we bij elkaar woonden.’

‘Het krijgt iets officieels, zoiets als trouwen. En daar ben ik niet aan toe, Cory. Ik wil zelfs niet eens aan trouwen denken op dit moment. Ik heb te veel dingen die ik eerst moet doen.’

Het woord *trouwen* had een rilling over zijn rug gezonden. Hij was ook niet toe aan zo’n verbintenis. ‘Geen verplichtingen,’ had hij

oprecht gezegd. ‘We verdelen de kosten en taken eerlijk. Wat vind je daarvan?’ Zijn gezicht vertrok bij de gedachte aan hoe hij dat toen had gezegd. Maar hij had nog veel meer gezegd, om haar te overtuigen. ‘Het betekent voor ons allebei een besparing.’ Hoewel geld voor hem geen probleem was, had hij haar trots niet willen krenken.

De volgende middag was ze verhuisd.

Ze hadden nu zes maanden samengewoond, en soms vroeg hij zich af...

Ruth kwam de keuken weer in en boog weer voorover om hem te kussen. ‘Je hebt die blik weer. Ik weet dat het mijn beurt is om te koken. Ik kan het niet helpen dat het soms zo uitkomt, Cory. De school gaat voor. Hadden we dat niet afgesproken?’ Ze liet haar handen lichtjes door het haar in zijn nek spelen. Haar aanraking maakte hem nog steeds warm van binnen. ‘Waarom bestel je niet iets van de Chinees?’

De laatste keer dat zij iets besteld had, kostte het hem dertig dollar. Dat geld zat hem niet dwars. Het ging om het principe. ‘Ik denk dat ik ergens pizza ga eten.’

Ze kwam overeind en trok een grimas. ‘Zoals je wilt,’ zei ze met een ruk van haar schouders.

Hij wist dat zij niet van pizza hield. Als hij het bestelde, at zij er met tegenzin van en drukte een papieren servet op haar punt om het vet eraf te halen. ‘Ik heb mijn pen nodig,’ zei hij toen zij weer naar de deur liep.

‘Wat een mopperkont.’ Ze haalde de pen achter haar oor weg en gooide hem op tafel.

Alleen aan de keukentafel gezeten, vroeg hij zich af hoe het mogelijk was zoveel van iemand te kunnen houden en toch het gevoel te hebben dat het niet helemaal goed zat.

Er wrong ergens iets.

Hij haalde een hand door zijn haar en stond op. Hij had nu geen tijd om over zijn relatie met Ruth na te denken. Hij moest op een rij krijgen hoe hij met zijn voorstel verder kon. Hij greep het telefoonboek, smet het op tafel en sloeg het deel met bedrijven en instellingen op. Er stond een lange lijst in met liefdadigheidsinstellingen die diensten aan ouderen aanboden. De rest van de middag bracht hij door met opbellen en vragen stellen, net zo lang tot hij de instelling vond die hij mogelijk kon gebruiken.

‘Geweldig dat u vrijwilligerswerk wilt doen, meneer Solsek,’ zei de dame aan de andere kant van de lijn. ‘We hebben niet veel studenten in onze gelederen. U moet natuurlijk wel even langskomen voor een persoonlijk gesprek en om een paar formulieren in te vullen. U moet ook een weekeinde naar een oriëntatiecursus. Hebt u ervaring?’

‘Nee, mevrouw,’ antwoordde hij, zijn woede wegslikkend. ‘Persoonlijk gesprek? Formulieren? Oriëntatiecursus? Alleen maar om een oud dametje naar de bank en de kruidenier te begeleiden?’

Cory zuchtte diep terwijl hij de verdere informatie opschreef. *Hartelijk dank, professor Webster!*

‘Je laat het uit je hoofd, Anne-Lynn! Hoe ben je ooit ook maar op zo’n idioot idee gekomen?’ Nora zat letterlijk te trillen. Net nu ze dacht dat alles perfect was, wilde haar dochter een stevige spaak in de wielen steken. Dat had ze gedacht! Alles zou gaan zoals het gepland was.

‘Ik heb geprobeerd je uit te leggen hoe belangrijk –’

‘Ik luister er niet naar, Anne.’ Nora stond op van de tafel en pakte haar kop en schotel. Het gerinkel verried haar ongecontroleerdheid. Ze dwong haar handen tot een vastere greep, droeg het vaatwerk naar de betegelde gootsteen en zette het voorzichtig neer. ‘Bel Susan maar op en vertel haar dat je je verstand hebt teruggekregen.’

‘Mama, alstublieft. Ik heb er heel goed over nagedacht –’

‘Ik zei *nee!*’ Nora weigerde haar dochter aan te kijken. Ze wilde niet zien hoe bleek zij was, hoe smekend haar blauwe ogen stonden. Emotionele manipulatie, niets anders. Ze zou er niet intrappen. Ze probeerde haar kalme te herwinnen, spoelde de kop en schotel af en zette ze behoedzaam in de afwasmachine. ‘Jij gaat naar Wellesley. Dat was afgesproken.’

‘Dat had u besloten, mam. Ik niet.’

Nora sloeg de deur van de vaatwasser dicht bij het horen van het kalme commentaar. Ze draaide zich om en staarde haar dochter boos aan. ‘Iemand moet hier toch zijn verstand gebruiken? En deze keer was zelfs je vader het ermee eens. Heeft hij je niet gezegd dat een bul van een beroemde universiteit als Wellesley deuren voor je zal openen?’

‘Hij zei dat Cal hetzelfde effect zou hebben.’

‘O, *Cal*. Alleen omdat hij daarheen ging.’

‘Papa zei dat ik dat moest doen waar ik gelukkig mee zou worden.’

Nora’s hart sloeg over van woede. Hoe durfde hij al haar werk te ondermijnen. Kon hij niet één keer aan iemand anders denken dan aan hemzelf? De enige reden dat hij Anne naar Cal wilde laten gaan, was dat hij haar dan aan de Westkust kon houden. ‘Hij wil wat goed is voor jou, en ik niet? Is dat wat hij wil zeggen? Nou, dan zit hij ernaast! Liefde betekent dat je *het beste* wilt voor iemand.’

‘Dit is het beste, mam. Ik heb een baan. Ik kan mezelf redden.’

‘Als serveerster, met minimumloon. Jij bent ook zo naïef.’

‘Ik weet dat ik niet zoveel comfort zal hebben als hier bij u en Fred, maar ik heb dan wel een eigen woning –’

‘Die je deelt met een hippie –’

‘...en eten en –’

‘Denk je dat ik je naar de beste privéscholen heb gestuurd om je nu dienstertje te laten spelen? Heb je enig idee wat je opleiding eigenlijk gekost heeft? Muziekles, dansles, turnen, etiquette, modeltrainingen, cheerleaderskampen. Ik heb duizenden dollars uitgegeven, duizenden uren van *mijn* tijd geïnvesteerd om je van alles het beste te geven zodat *jij* de mogelijkheden zou hebben die ik nooit kreeg. Ik heb mezelf opgeofferd voor jou en je broer.’

‘Dat is niet eerlijk, mama –’

‘Precies! Niet eerlijk tegenover *mij*! Jij gaat niet naar San Francisco om als een hippie in dat vervallen flatje van Susan te kruipen. Je gaat je kans om op Wellesley te komen niet vergooien voor een halfbakken kunstopleiding. Als je echt talent had gehad, dacht je dat ik je dan niet naar Parijs had gestuurd om te studeren?’

Ze zag de pijn over Annes gezicht trekken. Goed. Zachte heelmeesters maken stinkende wonden. Ze kon haar beter nu pijn doen dan toe te kijken hoe haar dochter de kans op een schitterende toekomst vergooide. Ze kon haar dwaze kunstcursusjes wel als keuzevak blijven volgen.

‘Mama, luister nou. Ik heb hier lang over gebeden, en –’

‘Anne-Lynn, kom me nu niet weer met God aanzetten! Hoor je me? Het domste wat ik ooit gedaan heb, is jou met dat kerkkamp mee laten gaan. Sindsdien ben je jezelf niet meer!’

De tranen sprongen haar dochter in de ogen, maar Nora wilde niet wijken. Dat mocht ze ook niet, wilde ze haar dochter ooit verder zien komen. Anne moest de juiste weg kiezen. Nora wist dat alle hoop die zij op Anne gevestigd had zou vervliegen als ze ook maar één moment zou toegeven.

‘Ik houd heel veel van je, Anne-Lynn,’ zei ze op troostende toon. ‘Als dat niet zo was, zou ik je gewoon laten doen wat je maar wilt. Geloof me. Ik weet wat goed voor je is en op een dag zul je me dankbaar zijn. Ga nu maar naar je kamer en denk nog eens goed over alles na.’ Anne deed haar mond open om iets te zeggen, maar haar moeder hief haar hand. ‘Nu niet meer. Je hebt me al genoeg pijn gedaan. Doe nu alsjeblieft wat ik je vraag.’

Anne stond langzaam op en bleef met gebogen hoofd bij de tafel staan. Nora keek haar aandachtig aan, afwegend of ze nog verder moest vechten om ervoor te zorgen dat Anne haar leven niet te grabbel zou gooien. Ze was zo’n mooi meisje, groot genoeg om model te worden, perfecte handen voor de piano, cijfers waarmee ze op iedere universiteit in het land terecht kon – maar zonder een greintje gezond verstand. Nora’s ogen brandden van tranen die zij niet probeerde te verbergen. Wat was dit voor een wrede ironie? Probeerde Anne haar al haar dromen af te nemen?

‘Mama, ik moet zo langzamerhand mijn eigen beslissingen nemen.’

Nora klemde haar kaken op elkaar. Ze voelde de kloof tussen hen groeien. ‘Jij bent tegenwoordig zo bezig met de Bijbel. Misschien moest je die passage over het eren van je vader en moeder maar eens lezen. En omdat je vader niet aanwezig is, dien je *mij* te eren. En ga nu naar je kamer voordat ik mijn beheersing verlies.’

Anne liep zwijgend weg.

Nora leunde tegen het aanrecht en trilde weer, haar hart bonkte haar in de keel. Ze had er nooit bij stilgestaan dat Anne zich tegen haar plannen zou kunnen verzetten. Misschien had ze er niet zo blij mee moeten zijn dat haar dochter zo vroeg haar diploma haalde. Het had haar teveel tijd gegeven om over andere mogelijkheden na te denken.

Nora ontspande iets en zuchtte diep. Ze was zo trots geweest op Anne en had al haar vriendinnen uitvoerig verteld hoe zij al in januari haar diploma haalde, met gemiddeld negens – eigenlijk nog hoger

als je de paar extra vakken meerekende die zij volgde. Maar hoe kun je een beter-dan-perfect gemiddelde hebben?

Ze had Anne iets moeten laten doen om haar bezig te houden. Dan had ze geen tijd gehad om Susan te gaan opzoeken in haar flat en te denken hoe geweldig en opwindend een onafhankelijk, armoedig leven zou zijn.

'Ik ga bij Susan wonen...'

Susan Carter! Die meid zou nooit de top van de ladder bereiken. De Carters waren aardig, maar ze hadden geen stijl. Tom met zijn zwarte-nagels werk en Maryann met haar onderbetaalde verpleegstersbaantje. Hoe zij het klaarspeelden zes kinderen te voeden en te kleden, was onbegrijpelijk voor Nora. Het was jammer dat Tom niet meer ambitie had, zodat Maryann thuis kon blijven om voor de kinderen te zorgen. Hun zoon Sam was in de gevangenis beland, en bij Susan kon je op de moeilijkheden wachten.

Nora liep naar de eetkamer en pakte een kristallen wijnglas uit de mahoniehouten servieskast. Terug in de keuken nam ze de fles witte Chablis uit de koelkast. Ze had iets nodig om haar zenuwen te kalmeren. Ze schonk in, deed de kurk weer op de fles, zette hem terug en liep naar de serre om haar slanke benen uit te strekken op de witte rotan chaise longue met de dikke bloemenkussens.

De oude wrok borrelde op. Wat zou Nora er niet voor gegeven hebben om de kansen te krijgen die zij Anne nu bood? En waardeerde haar dochter dat? Nee. Anne-Lynn wilde als een verwend kind haar zin doorzetten. Ze wilde haar eigen keuzes maken. Ze had het nog niet letterlijk gezegd: 'Het is mijn leven en ik doe wat ik wil'. Maar het kwam er wel op neer.

'Ik sta het niet toe. Zij gaat haar leven niet vergooien.'

Ze haalde adem door haar neus en liet de lucht langzaam ontsnappen om zichzelf te kalmeren. Vervolgens nipte ze aan haar glas. Ze moest nadenken over Anne en wat zij moest doen als deze nachtmerrrie doorging. De rest van de lente en de zomer kwamen nog. Anne-Lynn had te veel tijd, dat was het probleem. Goed, dat was makkelijk genoeg op te lossen. Nora zou ervoor zorgen dat ze bezigheden had. Bijles geven op school in juni en daarna helpen bij de zomercursussen – dat zou goed staan op haar curriculum vitae.

Haar hoofd deed pijn, ze voelde een nieuwe migraine opkomen. Als Anne weer beneden kwam, zou ze haar een koude kompres laten

maken. Misschien dat ze dan begreep wat deze spanning met haar moeder deed.

Waarom moest Anne-Lynn juist nu zo gaan rebelleren? Dat ze vorige week achttien was geworden, betekende nog niet dat ze nu klaar was om haar eigen leven in te richten! Het was Susan die haar het hoofd op hol bracht. Of Annes vader. Nora had zin hem op te bellen en te vertellen wat zij van zijn nieuwste bemoeizucht vond. Cal! Cal was iets voor middenstanders. Als hij nu nog over Stanford had gepraat...

De laatste vier jaren waren zo heerlijk geweest. Anne was tot rust gekomen na de turbulente, emotioneel zware eerste tienerjaren waarin Nora zich vaak had afgevraagd of haar dochter niet zou weglopen om op de straat te gaan leven. Anne blonk in alles uit en had maar één keer gevraagd of zij mocht stoppen met muziek en ballet. Maar toen ze nul op het rekest kreeg, had ze het vastgestelde programma gewoon gevolgd. Ze had hard gestudeerd en gewerkt op school, was populair bij de andere leerlingen en ontving meer dan haar deel aan telefoontjes van mannelijke bewonderaars. Maar Nora had haar slechts met een enkeling uit laten gaan. Ze zat er tenslotte niet op te wachten dat Anne zou trouwen met een of andere doorsnee Joe of Jack uit het Bay District.

Wellesley. Daar zou Anne mensen van niveau ontmoeten, studenten van dure privé-scholen – daar zou ze de juiste man kunnen vinden.

Waarom wilde Anne het nu allemaal overboord gooien?

'Ik heb gebeden...'

Die woorden tergden Nora meer en meer, iedere keer dat zij ze hoorde. Ze dronk haar glas leeg en stond op om nog eens in te schenken.

In het begin had Nora Annes 'bekering' niet erg serieus genomen. Zeker, het woord had haar geërgerd. Het was als een klap in haar gezicht, een belediging. Wat dacht dat meisje dan dat Nora was? Een heiden? Zaten zij niet met het hele gezin regelmatig in de kerk? Annes biologische vader was ooit zelfs diaken geweest en hoewel Fred geen tijd had, gaf hij met gulle hand aan de kerk. Nora fronste haar wenkbrauwen van verontwaardiging nu ze er weer aan dacht. Ze had in talloze vrouwengroepen gezeten, en bij iedere inzamelactie zakken volgestopt met ingeblikt voedsel.

En dan, plotseling, na een zomerkamp, komt Anne-Lynn thuis en zegt: 'Ik ben christen geworden, ma. Ik heb in het kamp Jezus Christus als mijn Verlosser aangenomen. Dominee Rick heeft me gedoopt. Ik ben zo blij, en ik wil dat u ook blij bent.'

Ze was christen *geworden*? Wat dacht ze dan daarvoor steeds geweest te zijn? Een heiden?

Nora had het laten gaan. Hoewel ze het een belachelijke verklaring vond, begon ze welkome veranderingen te zien in de houding en het gedrag van haar dochter. Als Anne dat aan Jezus wilde toeschrijven, prima. Zolang de opstandigheid en hardnekkigheid maar verdwenen, dat was waar het Nora om ging. Anne luisterde en deed wat haar gezegd werd. Ze zei zelfs 'dankuwel', hield haar kamer netjes op orde en bood aan te helpen in het huishouden. Een ware verademing na een aantal jaren van nukkigheid en puberale rebellie. Als Anne uit dat kamp thuiskwam als een jonge dame die bereid was te doen wat haar gezegd werd, was dat mooi meegenomen.

Slechts sporadisch zag Nora een blik in de ogen van haar dochter die duidde op een soort innerlijke strijd.

Alles was de laatste jaren zo fantastisch geweest. Anne was de dochter geworden waarvan Nora altijd gedroomd had. Al haar vriendinnen benijdden haar om zo'n wellevend, getalenteerd en mooi meisje – vooral als hun eigen dochters een grote mond gaven, met drugs experimenteerden, stiekem met jongens op pad gingen of zwanger raakten en abortus lieten plegen.

Anne was perfect.

Anne was haar trots en vreugde.

En zij zou *niet* toestaan dat ze dwaze vergissingen beging.

Boven, in haar zonnige kamer, lag Anne met gekruiste benen op bed, onder de zijden hemel met roesjes. Ze klemde een roze kussen van satijn tegen haar borst en vocht tegen de tranen die over haar wangen liepen. Waarom moest haar moeder haar altijd zo schuldig laten voelen? Hoe hard ze het ook probeerde en hoe goed ze het ook deed, het was nooit genoeg. Eén foutje, één gedachte die niet strookte met wat haar moeder wilde en Anne wist dat zij weer te horen zou krijgen hoe ondankbaar ze was, dwars, koppig en dwaas. En als de woorden niet genoeg kracht hadden om de zaak onder controle te houden, kwam de migraine als stille wraak. Haar moeder

was nu in de serre op de chaise longue waarschijnlijk in de weer met een glas witte wijn en koude kompressen.

En het is mijn schuld, dacht Anne wanhopig. Iedere keer dat ik probeer los te komen, gebeurt dit. Wanneer zal het ooit stoppen?

O, God, U weet hoe ik iedere gedachte probeer te onderdrukken en mij op U tracht te richten. Mama weet precies hoe ze de knoppen moet bespe- len. Waarom is zij zo? Jezus, U weet dat ik geprobeerd heb mijn moeder te begrijpen, haar tevreden wil stellen, maar het is nooit genoeg. Erger nog, alle logica was zoek. Haar moeder beklaagde zich dat zij zoveel geld en tijd in haar had gestoken, maar ze wilde niet toestaan dat zij een baan zou zoeken en op zichzelf zou gaan wonen. Zij is degene die erop staat dat ik naar Wellesley ga. U weet hoeveel dat kost, God. Ik kan er niet heen als U mij aanspoort kunst te gaan studeren, maar mama wil niet eens luisteren. Ze zegt dat ze Susan graag mag, maar nu noemt ze haar een hippie en zegt ze dat zij niet goed genoeg is als kamergenote voor mij. Hoe kon haar moeder zeggen dat zij trots was op Annes schoolprestaties en haar in één adem door vertellen dat ze dwaas was en niet in staat beslissingen over haar eigen leven te nemen?

Jij bent tegenwoordig zo bezig met de Bijbel. Misschien moest je die pas- sage over het eren van je vader en moeder maar eens lezen.'

Betekende eren dat je alles maar moest doen zonder vragen te stellen? Betekende het onmiddellijke capitulatie? Betekende het je- zelf opgeven om de droom van een ander te vervullen? Ongeacht wat die droom inhield?

Anne wist dat de plannen voor haar toekomst niet in Wellesley zouden eindigen, als zij daarheen zou gaan, zoals haar moeder wilde. Ze zou opbellen, vragen met wie ze uitging, of de jongeman 'ge- schikt' was. En dat betekende natuurlijk uitstekende cijfers en een hoofdvak dat een financieel gezonde carrière garandeerde. Rechten, medicijnen, bestuurskunde. Haar moeder zou willen weten of de jongeman een 'goede achtergrond' had. Iemand die afstamde van de passagiers op de *Mayflower*, iemand met een stamboom, iemand met succesvolle ouders die over veel *oud geld* beschikten en hoog op de sociale ladder stonden.

Ze schudde haar hoofd. Mama kon zo doorzichtig zijn. Ze zou er geen moeite mee hebben als haar dochter het met de afstammeling van immigranten zou aanleggen, zolang de familie maar bekend en respectabel was.